

papers

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

**L'asil quan hi ha persecució per motius
d'orientació sexual i d'identitat de gènere**

Estel·la Pareja

**Sur del Líbano, el antimodelo de los campos
de refugiados**

Elisabeth Anglarill

“No ens podeu matar perquè ja som morts”

Salem Zenia

**ACNUR o la progresión ascendente de los
refugiados, entrevista a Rosa Otero**

per Josep Ramon Giménez

**Una visita a Nord Kivu, Congo: entre l'horror
i l'esperança**

Rita Huybens i Josep Ramon Giménez

El cinema, darrera les tanques

Muriel Giménez

sumari

- 2 Des de la junta...
Rita Huybens
- 3 L'asil quan hi ha persecució per motius d'orientació sexual i d'identitat de gènere
Estel·la Pareja
- 5 Sur del Líbano, el antimodelo de los campos de refugiados
Elisabeth Anglarill
- 9 "No ens podeu matar perquè ja som morts"
Salem Zenia
- 12 Retalls de premsa:
Codi 969: el genocidi desconegut dels rohingya
Éxodos a consecuencia de las guerras y la violencia
el drama sin fin del desplazado interno
- 16 ACNUR o la progresión ascendente de los refugiados,
entrevista a Rosa Otero, periodista
per Josep Ramon Giménez
- 20 Una visita a Nord Kivu, Congo: entre l'horror i
l'esperança
Rita Huybens i Josep Ramon Giménez
- 25 El cinema, darrera les tanques
Muriel Giménez
- 27 La teva pàgina
- 29 Activitats lliga

des de la junta...

Nous n'avons rien à faire...

Persones desplaçades en el seu propi país, refugiades en països veïns, infants perduts enmig d'un descontrol total, orfes, abandonats a la seva sort, tot degut al sense sentit dels enfrontaments entre pobles que no fa gaire eren veïns pacífics, per la bogeria de la guerra. I dones agredides sexualment i violentades, milions de persones privades de la seva dignitat i forçades a sobreviure en circumstàncies inhumanes. I la llista de països implicats és llarga:

Síria, Líbia, Irak, Sàhara Occidental, Palestina, Ucraïna, Sudan, RD del Congo, Libèria, Somàlia, ... Països amb governs corruptes i amb el suport de països anomenats democràtics i desenvolupats. Em temo no tenir prou espai en aquesta editorial per citar-los tots. També aquells que acullen d'una forma precària "els nouvinguts", en aquest cas països molt propers: el nostre, Itàlia, Bèlgica, França, Turquia, el Regne Unit amb una Unió Europea i amb institucions internacionals, que diuen fer allò que poden, però que tenen actuacions dèbils amb decisions polítiques molt tímides i restrictives. I a l'ombra també les transnacionals que callen, però promouen la pobresa, les desigualtats socials pel seu afany de control dels recursos naturals, sense miraments, semblant la fam per on passen...

Cada dia els veiem a la televisió o en els diaris, ja no ens afecta gaire.... i reina el silenci....davant la magnitud de la injustícia.

Voldria recordar una frase sentida repetidament en un camp de desplaçats d'unes 40.000 persones a Goma aquest mes de juliol, resumint el drama que viuen les persones desplaçades des de fa uns anys: "*Nous n'avons rien à faire*". Aquestes paraules resumeixen l'abandó que pateixen, la desolació que senten, sense poder construir i viure la seva quotidianitat i encara menys el seu futur.

Rita Huybens
Presidenta

Revista Papers

Edita Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició octubre 2014
Dipòsit Legal B-23019-2007
Consell de redacció Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez,
Rita Huybens i Ester Garcia.

Revista quadrimestral
disseny on-line Verónica Bustos

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)
08208 SABADELL
Telèfon 93 723 71 02
Fax 93 168 58 71
Web www.dretsdels pobles.org
Adreça electrònica info@dretsdels pobles.org
Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 9 a 1 i de 5 a 8.

*Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.
La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.
La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.*

Portada: Jero Rodríguez

presència a l'agenda internacional. També pel que fa al reconeixement de l'aplicació del dret d'asil a les persones LGBTI que han patit, o tenen temor fundat de patir, persecució fruit de la seva orientació sexual i/o identitat de gènere.

Una interpretació tradicionalista de la Convenció de Ginebra sobre l'Estatut de Refugiats ha portat a què la majoria d'Estat signants no reconeguin aquelles formes de persecució que no s'expliciten a la Convenció que defineix a com a persona refugiada:

(...) Aquella persona que per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnics, religiosos, polítics, de nacionalitat, o per pertinença a un determinat grup social es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot, a causa dels esmentats temors, o no vol, acollir-se a la protecció de tal país. O que mancant-li la nacionalitat (apàtrides) i trobant-se fora del seu país on abans tenia la seva residència habitual, no pugui o no vulgui, a causa dels temors esmentats, tornar a aquell país.

Malgrat els supòsits que es descriuen són suficientment amplis per incloure-hi altres formes de persecució, com les que es donen per l'orientació sexual i les persecucions per gènere, no ha estat fins al cap de 50 anys que aquestes han entrat al debat sobre el dret d'asil. En motiu del 50è aniversari de la Convenció de Ginebra al 2001, l'ACNUR va impulsar un procés de consultes per promoure la seva aplicació i desenvolupar nous criteris que asseguressin la seva actualització.

Paral·lelament a aquest procés, al 2003 es va presentar per primer cop una proposta per incloure en la definició de persona refugiada les persecucions que sofreix el col·lectiu LGBTI a iniciativa de Brasil. Aquesta inicia-

tiva però va ser bloquejada per una coalició de països encapçalats per la Conferència Islàmica i el Vaticà. No va ser fins al 2006 quan l'antiga Alta Comissionada per les Nacions Unides pels Drets Humans, Louise Harbort, va demanar a un grup d'experts en drets humans i dret internacional l'elaboració d'un document base per poder començar a abordar el reconeixement de les especificitats de les persones LGBTI en els diferents organismes internacionals. Aquest document base són els **Principis de Yogyakarta**. El text comença amb el reconeixement de les violacions de drets humans basades en l'orientació sexual i/o la identitat de gènere, recordant la universalitat i indivisibilitat dels drets humans, entenent l'orientació sexual i la identitat de gènere com a part integral de la personal, pel que no es poden cometre discriminació o abusos en base a aquestes dues característiques personals. El document enumera els diferents drets dels que totes les persones han de poder gaudir sense cap mena de distinció, entre altres reconeix el dret d'asil en el seu principi 23.

Vam haver d'esperar fins al 2008 per a què l'ACNUR publicés la Nota d'Orientació sobre les sol·licituds de la condició de refugiats relacionades amb l'orientació sexual i la identitat de gènere. Aquesta va ser substituïda al 2012 amb la **Directriu sobre Protecció Internacional número 9 sobre les peticions de la condició de refugiats relacionades amb l'orientació sexual i/o identitat de gènere**. A través d'aquesta Directriu l'ACNUR estableix que aquest tipus de persecucions s'han d'incloure i entendre a la llum de la definició de la Convenció com a persecucions motivades per pertànyer a un determinat grup social. Alhora que recomana que s'ofereixi protecció a les persones LGBTI que pateixen persecució o que tenen un

fonamentat temor a patir-la.

Aquest reconeixement per part de l'ACNUR va significar un abans i després. Països com el Canadà, Nova Zelanda, els EUA, Austràlia, Sud Àfrica, Alemanya, Itàlia, França, Regne Unit, Suècia, Bèlgica, Holanda i el mateix Estat espanyol reconeixen les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere com a motiu per a poder sol·licitar l'asil. Cal remarcar que en aquest cas l'Estat espanyol va ser un dels pioners en el reconeixement explícit d'aquest tipus de persecucions en la llei 12/2009 (article 7.1). No obstant això, malauradament encara no podem afirmar que l'Estat espanyol sigui un exemple en matèria de protecció internacional per múltiples raons, entre les que hi trobem principalment: la dificultat d'accés al procediment, la falta d'un reglament des del 2009 que desplegui la llei, la manca de dispositius d'acollida especialitzats per a les persones LGBTI que han patit persecució, l'ús de la política de protecció internacional com a un instrument més de les polítiques de control dels fluxes migratoris, entre altres.

Tanmateix, tant en el cas espanyol però també en la resta de països on les persones LGBTI podrien trobar refugi, aquestes s'enfronten a una càrrega addicional: haver d'establir la credibilitat de la seva sol·licitud d'asil, corroborar el seu temor de persecució i aportar prou informació probatòria excessiva respecte altres sol·licitants de protecció internacional. La manca de documentació sobre casos de persecució vers aquestes minories sexuals per part de les organitzacions defensores de drets humans sovint fa molt difícil l'accés a fonts fiables per acreditar aquesta persecució. Una circumstància a la que s'ha d'afegir la pròpia situació d'homofòbia que es trobaran a les societats d'acollida, fet que els fa desconfiar de les autoritats d'aquests països.

Com veiem el reconeixement de l'asil per al col·lectiu LGBTI no és global. Encara queden molts països en el món que no estan oferint protecció a les persones LGBTI que s'han vist obligades a fugir de casa seva en la recerca de refugi. I alguns, quan ho fan encara tenen un camí a recórrer per a què aquesta protecció sigui efectiva i amb garanties.

Sur del Líbano, el antimodelo de los campos de refugiados

Elisabeth Anglarill
escriptora i periodista

Foto: Jero Rodríguez

Entrar en un campo de refugiados palestinos en Líbano es apreciable a simple vista por algunos detalles, dejando aparte el control policial que hay que superar: hay muchos menos coches que en las ciudades libanesas y muchos más cortes de electricidad. Hay muchos más jóvenes merodeando sin hacer nada porque el índice de paro ronda el 80% según datos de la Agencia de Naciones Unidas para la Ayuda a los Refugiados Palestinos, la UNRWA. En los hospitales hay cola y los refugiados se quejan de que ni siquiera tienen rayos X. Además, tampoco responde a los estereotipos de las palabras “campo de refugiados”. Porque los palestinos en Líbano viven en casas, no en tiendas de campaña. Aunque algunos pasaron veinte años

en ellas, pensando que sería una situación provisional.

Esto es lo que se percibe en el campo de Al Bas, al sur del Líbano, cerca de Tiro. Viven más de 10.000 personas, pero es un campo pequeño teniendo en cuenta las 45.000 que se hacinan en Ain el Hilweh, el más grande del país.

Cuando la madre de Hoda llegó a Al Bas, le dijeron que tenían para unas semanas. Se instalaron en una jaima. Era 1948. Al cabo de unos diez años los refugiados empezaron a construirse casas de ladrillo. En total han pasado 66 años. Han reconstruido su hogar varias veces a causa de los bombardeos israelíes. La casa es

hoy solo un refugio austero: no hay marcos en las puertas, ni ventanas, pero en el salón de recibir a las visitas está Yasser Arafat entre las fotos familiares. Hoda, uno de los once de hijos de esta mujer, ha trabajado casi toda su vida para la UNRWA y asegura que no quiere ir a otro lugar que no sea Palestina. Tres de sus hermanos optaron por emigrar a Alemania y a Abu Dhabi. En Líbano, un palestino no puede ser médico, ingeniero o abogado. La sanidad la tiene que pagar, a menos que se cure en los hospitales de la UNRWA. Tampoco puede comprarse una casa a su nombre ni acceder a un cargo público. Es difícil sentirse libanés con tantas discriminaciones. No son ciudadanos, son huéspedes. La paradoja es que

representan el 10% de la poblaci3n del L3bano. Son 450.000 repartidos entre 12 campos, y unos cuantos asentamientos provisionales. Y m3s de la mitad viven bajo el umbral de la pobreza, un dato que no cesa de empeorar.

Cualquier palestino de los campos tiene en su rostro los trazos del sufrimiento. Maarouf, un ex polic3a cuenta que del 89 al 91 estuvo en una c3rcel siria. *“Era mejor ir a prisi3n en Israel que en Siria. Si est3s herido, en Israel vas primero al hospital. En Siria te ponen directamente entre rejas”*. Pas3 tres a3os bajo tierra sin ver la luz del sol.

Hoy en d3a, y desde hace tres a3os, los campos y todo L3bano est3n recibiendo refugiados sirios. Como relata Mahmoud Zeidan, especialista en derechos humanos nacido en L3bano: *“La guerra de Siria tiene un impacto directo en los refugiados palestinos de todas partes. Siria trataba a los palestinos mejor que Jordania y, por supuesto, que L3bano, disfrutaban de derechos parecidos a los locales. Muchos palestinos iban a L3bano a trabajar o para obtener productos b3sicos, porque la vida era ah3 m3s barata. Ahora han perdido esa opci3n. Todo ha cambiado. Los sirios que acaban en L3bano se sienten humillados, porque no est3n asistidos por el ACNUR (el Alto Comisionado de Naciones Unidas para los Refugiados) Y la UNRWA est3 ya superada con los refugiados palestinos en L3bano, a quienes dif3cilmente los puede atender. El coste de la vida es tan alto que empuja a sirios y palestinos refugiados de Siria a vivir en los campos, m3s asequibles, con lo que se pone al l3mite la capacidad de los mismos.”* La negativa a construir m3s campos en L3bano est3 llevando al abandono de miles de refugiados que no pueden pagarse una vivienda a precios desorbitados.

Visit3 a Hoda y su familia antes de que estallara la guerra en Siria. En su casa se percib3an escenas que vi en muchos otros hogares en los campos, ya fuera en Sabra, en Shatila, o en asentamientos como Jahl al Bahr o Al Wasta, en el sur del pa3s. Uno de sus hermanos vegeta en un catre, fumando y con la mirada perdida. Hay

Foto: Jero Rodr3guez

un alto 3ndice de problemas psicol3gicos entre la poblaci3n de los campos. Anne Jibril Sulieman, l3der de la Uni3n General de Mujeres Palestinas lo explicaba as3: *“Los palestinos en L3bano viven preocupados, est3n angustiados por su futuro. Esperan volver, pero Israel no reconoce el problema de los refugiados y no respeta las resoluciones de Naciones Unidas ni los acuerdos firmados. Todas estas inquietudes est3n reflejadas en enfermedades: graves problemas psicol3gicos, epilepsia, pero tambi3n gran n3mero de diabetes, hipertensi3n... El c3ncer tambi3n est3 disparado. Mucho de esto est3 relacionado con la presi3n que sufrimos y por otro lado por las condiciones insalubres.”*

Tuve oportunidad de recordar estas palabras en muchas ocasiones, cuando andaba por las callejuelas de Shatila, topando con ni3os jugando entre el cableado desvencijado y el alcantarillado abierto, con un sistema de recogida de basuras intermitente, por no decir inexistente con frecuencia. Muchos ni3os y ni3as est3n en la calle buena parte del d3a. Ahmad, maestro y director financiero de PARD, una ong local que supe algunos servicios de salud, me lo

cont3 cuando le conoc3: el sistema escolar de UNRWA no puede atender a todo el mundo, por eso tienen un esquema de alternancia. Un grupo de ni3os da tres horas de clase al d3a y otro grupo tres m3s. Antes Ahmad siempre hace recordar a sus interlocutores algo que est3 grabado a fuego en su coraz3n y su sangre: la matanza de Sabra y Shatila perpetrada en 1982 por las milicias falangistas libanesas, con la connivencia probada del ej3rcito israel3.

Ahmad me llev3 tambi3n a la cl3nica de PARD. Ah3 luchan contra la r3pida expansi3n de enfermedades como el tifus o las afecciones respiratorias. Se entiende r3pido el por qu3. A pocos metros de la cl3nica, entrando en el edificio Gaza, en el campo de Sabra, las carencias asaltan la mirada: hacinamiento, insalubridad, humedad, oscuridad, estrechez. Todos estos sustantivos encajan en todos los rincones de Sabra, pero sobre todo en el edificio Gaza, de triste recuerdo por la nostalgia que lleva en su nombre y por los hechos que aqu3 sucedieron. Este edificio no es un buen lugar para vivir, y a3n as3, se amontonan m3s de cien familias aprovechando cada hueco de lo que ten3a que ser un hospital que nunca fue, porque tuvo que alojar con de-

Foto: Jero Rodríguez

masiada rapidez a refugiados desplazados de otros lugares de Beirut y el resto del país durante la guerra del Líbano. Comparten baños y durante mucho tiempo cocina. Pasear por sus pasillos en tinieblas, o iluminados con la escueta luz de la bombilla oyendo conversaciones atenuadas por puertas mal cerradas, pisando charcos de agua que nunca se secan es entrar en las profundidades del sufrimiento de sus habitantes.

Los centros sanitarios, las escuelas, todo lleva nombres de pueblos y ciudades palestinas para mantener vivo el recuerdo: Talal Agrabi, Beit Sajur. Este es el nombre de uno de los tres centros de trabajo para mujeres en Al Bas. En una habitación de no más de cuarenta metros cuadrados diez mujeres cosen piezas tradicionales que venderán en una tienda de Sidón. Las máquinas de coser son viejas. Muchas de las mujeres son viudas o familiares de mártires. Ese es el único sustento de una familia numerosa.

En las calles de Al Bas no hay espacios verdes, salvo un pequeño jardín frente a un hospital en el que los pacientes hacen cola. El resto es puro cemento gris o cal, a veces teñido con la bandera palestina, que es la decoración omnipresente. De las

infraestructuras, que piden a gritos mantenimiento, se ocupa el Comité Popular, representante de la Autoridad Palestina. Su oficina es un cuarto desnudo y de paredes desconchadas, en el que el té se bebe en vasos chinos. Entre sus muros recogí el listado de las peores carestías del campo de refugiados: la falta de trabajo, la pobreza y las malas infraestructuras y servicios, empezando por la atención sanitaria. Así en todos. Puestos a hilar fino, se pueden hacer distinciones entre los campos y los asentamientos: los primeros son las instalaciones oficiales, aceptadas por el gobierno libanés y administradas por UNRWA; los segundos son núcleos construidos en tierra propiedad de algún terrateniente libanés, y no constan en el censo como refugiados. Si bien en los asentamientos las condiciones medioambientales pueden ser mejores, porque están en zonas rurales, con menor hacinamiento; sus habitantes no pueden ser atendidos por UNRWA, con lo que quedan a expensas de sus propios recursos o de la atención de las ong.

A todos los efectos los campos de refugiados en Líbano son territorio palestino. Las fuerzas de seguridad libanesas no pueden entrar en los campos, dicta una resolución de Na-

ciones Unidas. Por un lado porque siempre se ha dicho que esconderse en un campo de refugiados es fácil, sobre todo en Ain el Hilweh, el más superpoblado, así que muchos libaneses los consideran un refugio de terroristas y grupos violentos. Informaciones en medios como el Washington Post referían, hace un año, el reparto de poder interno en los campos entre nuevas facciones islamistas. En 2007 el campo de Nahr el Bared fue destruido por el enfrentamiento entre Fatah-al-Islam (la facción siria de Al Qaeda) y el ejército libanés. Eso supuso 27.000 refugia-

Foto: Jero Rodríguez

dos palestinos otra vez desplazados. Por otro lado Mahmoud Zeidan da otra versi3n de la estabilidad en los campos: *“hasta ahora la seguridad est3 bajo control, los problemas est3n fuera de los campos, y es patente la divisi3n pol3tica del pa3s en las fronteras, donde cada partido va a luchar en Siria en bandos distintos, o abren la frontera para pasar a escondidas armas o combatientes. En los campos, la Autoridad Palestina y otras facciones est3n controlando la situaci3n, en coordinaci3n con el ej3rcito liban3s”*.

Si bien hasta hace pocos a3os se o3an voces pidiendo seriamente una revisi3n de las duras condiciones de vida de estos refugiados, la sucesi3n de conflictos internos en L3bano, que afectan a la seguridad y a la deriva econ3mica, est3n alejando la atenci3n de los palestinos y sus derechos. Ha habido 3nicamente cambios menores en la ley laboral por las presiones de la Uni3n Europea, pero los accesos a determinadas profesiones siguen vetados y la necesidad de obtener permiso para un sinf3n de trabajos incluso se ha incrementado.

Toda la regi3n est3 en conflicto, y para un pueblo tan interconectado como el palestino, con familias repartidas entre varios pa3ses, en las que unos miembros dependen de los otros para su subsistencia, la ocupaci3n y la guerra agravan la situaci3n m3s si cabe. Mahmoud reflexiona: *“Como palestinos creemos en la unidad, y el dolor de uno de los grupos se lamenta profundamente por los dem3s. La crisis de Gaza aumenta el sufrimiento y el desposeimiento”*.

Maier, a quien conoc3 hace unos a3os siendo muy joven, viv3a en el edificio Gaza. Hoy no s3 donde estar3. Ni 3l ni sus padres hab3an nacido en Palestina, s3lo su abuelo. Reconoci3 que su imagen de Palestina la hab3a adquirido a trav3s de la televisi3n. Informaci3n no ten3a demasiada, pero su sentimiento hacia ella era intenso. Una frase de Maarouf me qued3 grabada para siempre: *“Una hora en Palestina vale m3s que cien a3os en un campo”*. Por si acaso, muchas familias conservan todav3a las llaves de la casa de donde les expulsaron.

“No ens podeu matar perquè ja som morts”

Salem Zenia

poeta i novel·lista en llengua amaziga (resident a Catalunya)

Salem Zenia

Els anys 2001, fins al 2004, més o menys, va tenir lloc a la Cabília l'aixecament més mortífer des de la independència del país. Hi va haver més de 120 morts, la majoria d'ells eren adolescents i fins i tot nens, i més de 5.000 ferits greus i desenes de discapacitats. El règim d'Alger, que es defineix com un Estat-nació àrab i musulmà, no va dubtar a usar armes de guerra contra els ciutadans desarmats i pacífics fent una massacre.

Jo, naturalment, com a editor d'un diari que donava suport a la lluita democràtica i pels drets humans, en aquest cas per la llengua i la cultura amaziga i pel dret de la Cabília a la autodeterminació, ens vam posar del costat dels manifestants, el que

no va complaure als partidaris del règim. I no només això, sinó també que era la lluita de la nostra primera joventut, especialment en el Moviment Cultural Amazic (conegut com la primavera amaziga o *printemps berbère*).

Durant la guerra civil, anomenada també els *anys vermells* (de sang), entre els anys 1990 i 2005, la lluita contra els islamistes i els seus patrocinadors, entre els que hi havia una banda del règim algerià, era ferotge. Utilitzàvem tots els mitjans pacífics que teníem a la nostra disposició, com ara la premsa, però no les armes, que aquestes eren l'atribut dels islamistes i del règim. Les dues bandes no van dubtar a utilitzar la violència contra persones innocents

i, de vegades, de forma gratuïta. Però no m'agradaria entrar en detalls sobre aquest període dolorós, que encara no està acabat del tot i que tothom coneix.

Per posar fi als atacs contra la població durant els esdeveniments de 2001, i per salvar vides de joves que cridaven a la cara dels soldats de l'exèrcit **“no ens podeu matar perquè ja som morts”** vaig participar de forma activa i estretament amb un grapat d'amics en la creació i posada en marxa del Moviment Ciutadà de la Cabília que va obligar el règim, després de tres anys de lluita pacífica, de manifestacions i, de vegades, de desobediència civil, a negociar una plataforma de reivindicacions democràtiques, culturals

i econòmiques, i certes qüestions, com per exemple, el desmantellament de les forces policials de la Cabília i el reconeixement de l'amazic com a llengua oficial, etc. Desafortunadament, el règim, ben fort pels seus petrodòlars, no respecta cap acord.

Després, i per castigar la Cabília i la seva gent per l'afront, el règim no va trobar res millor que llençar a "grups islàmics" per infestar tots els racons de la Cabília i sembrar el terror. Al mateix temps, instal·la bases militars amb el pretext de la lluita contra els islamistes de l'AQMI. La Cabília, a partir d'ara, s'enfronta a dues forces assetjadores, una de dia i l'altra de nit.

És en aquest ambient malsà i verinós, que moltes persones van haver d'abandonar el país sota la pressió de les constants amenaces que ningú sap d'on venien. Però fins i tot a l'exili, continuarem la lluita pels drets humans, i farem sempre costat a totes les persones que comparteixin les nostres aspiracions.

"I ara què?"

1. El país està en estat d'emergència, malgrat que va decretar que en posava fi ara fa un parell d'anys. Fins avui dia han passat 20 anys des que ens van imposar un tancament total de l'exercici polític, un tancament social, comercial i mediàtic, amb una suspensió de la llei fonamental, si mai un dia aquesta llei s'apliqués.

2. Des del cop d'estat del 92 i les massacres de la guerra civil, cap judici seriós ha tingut lloc. La nova llei de Concòrdia Civil és promulgada per eliminar i girar pàgina sobre tot aquest període negre i vermell de sang i castigar qualsevol que

Primavera negra.

s'atreveixi a parlar d'aquests episodis (article 45 de la llei de Con. Civ.). Hi ha una impunitat total dels criminals islamistes o militars.

La Concòrdia civil és una llei, és a dir, una amnistia general, que concedeix impunitat a tots els criminals. De fet, aquesta cultura de la impunitat té una llarga història i les seves arrels en la guerra d'Algèria contra els francesos, però oficialment, per primera vegada, el 3 d'abril de 1989, l'Assemblea va aprovar dues lleis, una relativa a la supressió del Tribunal de Seguretat de l'Estat i l'altra, que permet (sota la condició de llibertat condicional) l'alliberament de la majoria dels detinguts en la revolta d'octubre de 1988: els torturadors, els ex presos i exiliats polítics... etc. per ofegar el problema en conjunt.

3. Els altres casos de violació greu dels drets humans són les desaparicions forçades que han continuat fins fa poc. Milers de desapareguts, gran part del quals (8.000) han estat reconeguts fins i tot per les autoritats. Però fins avui, els familiars dels desapareguts lluiten desesperadament per conèixer la veritat i les circumstàncies del drama que els afecta. I tot això no és res de nou, però ha començat molt abans de la Guerra Civil, és a dir, abans, durant i després dels esdeveniments d'octubre 88, coneguts com "la revolta d'octubre, preludi de la recreació democràtica experimentada pel po-

ble algerià.

4. Dels autors de la massacre dels anys 2001, fins ara ningú ha estat jutjat, tampoc ningú ha donat les raons d'aquest esclat de les forces repressives, ni la finalitat d'aquesta massacre, aquests greus esdeveniments que vam anomenar "la primavera negra". La tortura ha sobreviscut al colonialisme, avui és sistemàtica.

5. Els islamistes van perdre la guerra militarment però la van guanyar moralment fins que el President actual, en algun dels seus discursos, va exhortar les dones a no fumar i no fer servir faldilles que molesten els islamistes, i que ell mateix considera com a una provocació.

6. Recentment dones treballadores han estat atacades per segona vegada per part de grups fonamentalistes. El flagrant silenci de les autoritats s'assembla més aviat a una complicitat. Aquestes dones, majoritàriament originàries del nord i que treballen en els camps petrolers de Hassi Messaoud, han patit abusos i cops amb el pretext que viuen soles, sense família i sobretot sense homes, i són qualificades de prostitutes. El silenci ha durat anys, fins que es va trancar en internacionalitzar-se el problema i en començar a abordar-se aquesta qüestió.

7. Segon algunes ONG, també els immigrants il·legals no gaudeixen de cap dret i algunes vegades són llançats al desert a la vora de les

fronteres entre Algèria i els països del Sahel.

8. La premsa està, en gran part, si no totalment, subordinada al règim per sobreviure. De manera que alguns diaris són de vegades instrumentalitzats i manipulats o es veuen obligats a tancar.

9. La censura és un fenomen generalitzat, de vegades subtil, inclosa la prohibició de publicacions, de llibres, etc... (L'informe anual del Departament d'Estat nord-americà sobre la situació dels drets humans al món, l'any 2009, és molt crític amb Algèria. Un exemple molt interessant és el que va dir un assessor del president davant la reacció d'un ministre que va visitar un diari privat que va fer una crítica al President i al seu govern: "És inacceptable que un ministre de la República, tingui la memòria tan curta: el 8 d'abril, amb motiu de la celebració del primer aniversari de l'elecció del president Bouteflika, el diari li ha gairebé insultat, violant les més elementals regles del periodisme,

fent abstracció dels innombrables èxits del President en tots els sectors. És una bogeria. Ens preguntem si el Secretari d'Estat (el ministre) es llegeix cada matí la premsa nacional que l'Estat encoratja amb als subsidis indirectes, com el suport a les despeses d'impressió o mitjançant anuncis a la ANEP (Agència estatal de publicitat). La nostra preocupació principal és ajudar els veritables professionals de la premsa, no als operadors econòmics d'altres sectors que es beneficien d'aquests subsidis indirectes. Tots sabem que una premsa lliure en un país que eviti els abusos dels poders dels diners, la principal preocupació segueix sent la protecció dels seus interessos privats. Vull dir que els diners públics no s'haurien de desviar del seu propòsit original per omplir les butxaques dels grups econòmics. Ara anem a posar ordre".

En altres paraules, els dòlars de publicitat i les ajudes estatals a la premsa només serveixen per donar suport al règim. I aquesta confes-

sió és molt reveladora. A més de la premsa estrictament controlada, no hi ha altres mitjans de comunicació, com la ràdio o la televisió. Sempre hi ha una ràdio i una televisió.

10. La justícia és totalment sotmesa al règim. Hi va haver alguns episodis fantàstics, on els judicis es van lliurar a la mitjanit. Per tant, la ironia popular tracta a la justícia algeriana de justícia de la nit.

11. Finalment, l'única esperança que ens queda es troba en el moviments sindicals que també són ferotgement reprimits. A Algèria hi ha un sol sindicat, veritablement reconegut i recolzat pel règim. És una mena d'organització de masses stalinista, una supervivència del partit únic, però fa un immens servei al règim per mantenir-lo a través de la seva xarxa de patronatge i els enormes mitjans que té.

"I ara com ?"

Primavera negra.

Codi 969: el genocidi desconegut dels rohingya

Nacions Unides descriu els rohingya com un dels pobles més perseguits del món, una minoria “sense amics i sense terra”.

En el Retalls d'aquesta edició, volem visualitzar el drama i genocidi que pateixen els membres de l'ètnia rohingya a Birmània (República de la Unió de Myanmar) i per part, principalment, de fanàtics religiosos budistes. El que segueix és un RECULL DE DADES de diverses publicacions

A)

Tot i que viuen a Birmània des de diverses generacions, el govern d'aquest país afirma que són nous immigrants i per això els nega la ciutadania. Aproximadament un milió de persones (Birmània en té uns 53,5 milions) formen la minoria ètnica, lingüística i religiosa; un poble musulmà discriminat i perseguit durant dècades. En un país que consideren el seu, se'ls prohibeix casar-se o viatjar sense permís de les autoritats i no tenen dret a posseir terra ni propietats. Les autoritats regionals van anunciar, no fa molt, que es posarà en pràctica una norma que prohibeix els rohingya tenir més de dos fills.

Activistes que van recolzar a Suu Kyi (activista pels drets humans) durant els anys que va estar a la presó (fins el 2010), es troben consternats per la manca de crítica de la lideresa al president del país Thin Sein, qui dona el “ vist i plau” per a la neteja ètnica. Thin Sein va dir en el seu moment que els 800.000 rohingya havien de ser posats en camps de concentració i enviats a la frontera amb Bangladesh. El govern bangladesí tampoc reconeix aquesta comunitat apàtrida i així, uns 300.000 (probablement en l'actualitat els supervivents poden ser menys, donades les condicions en que han de mal viure) es troben en camps de refugiats, segons el Comitè Internacional de Drets Humans Islàmics.

S'estima que en els darrers anys (principalment arran de les revoltes del 2012 - 2013) van morir unes 20.000 persones. Segons les denúncies efectuades davant el Tribunal de L'Haia i moltes organitzacions de Drets Humans, l'exèrcit birmà ha entrenat paramilitars budistes perquè, llista en mà, identifiquin els musulmans residents en pobles, els eliminin, massacrin, cremin les seves cases i els expulsin de les seves regions. ONG britàniques van fer saber que entre els dies 10 i 28 de juny del 2012, per exemple, 650 musulmans van ser assassinats, 1.200 persones desaparegudes i més de 90.000 havien fugit degut a la inseguretat que els suposava quedar-se a les seves cases.

B)

article: Genocidio en Birmania

“El Tribunal Internacional sobre la Infancia acusa en forma internacional al gobierno de Myanmar de reclutar y usar niños soldados desde hace siete años, y se sabe a través de relatos testimoniales y documentos fotográficos que muchos jóvenes, mujeres y niños musulmanes han sido ejecutados y atados con las manos en la espalda, siendo rematados con un tiro en la cabeza y arrojados a los ríos”, afirma Faisal Sergio Tapia, (presidente y fiscal del Comité Internacional de Derechos Humanos Islámicos y presidente del Tribunal Internacional de Infancia Afectada por la Guerra y la Pobreza) para quien el método de exterminio contra los rohingya es similar al utilizado contra los tutsi en el genocidio de Ruanda de 1994.

Human’s Rights Watch, en un reporte recién publicado sobre la violencia sectaria en Birmania, indica también que las fuerzas de seguridad del país cometieron asesinatos, violaciones y arrestos masivos contra los rohingya y fallaron en protegerlos a ellos y a los budistas, para poner fin a la violencia sectaria. “El Gobierno afirma que se ha comprometido a poner fin a los conflictos étnicos, pero tras los recientes hechos en el estado de Arakan se demuestra que la persecución y la discriminación patrocinadas por el Estado persisten”, afirma Brad Adams, director para Asia de HRW”

Daniel Salgar Antolínez per El Espectador, Bogotá - Colombia, 3-8-2012.

C)

article: La ira del Bin Laden birmano

“Nos violan en cada ciudad, nos atacan en grupo, nos acosan... En cada pueblo hay una mayoría de musulmanes grosera y salvaje”. Así se expresa el monje budista Ashin Wirathu desde su monasterio en la ciudad de Mandalay, al norte de Myanmar, en una entrevista concedida al diario británico The Guardian. Ataviado con una túnica color azafrán, Wirathu no duda en asegurar que el 4% de musulmanes hostiga al 90% de la población birmana. Y con toda la candidez que se le presume, Wirathu tampoco vacila al autoproclamarse el Bin Laden birmano.

“En cada sermón mencionamos historias de chicas que acosan a sus padres después de casarse con musulmanes”, prosigue el monje, líder del grupo budista 969, que debe su nombre a tres principios fundamentales del budismo. Wirathu fue liberado en 2012 tras nueve años en prisión por incitar al odio religioso. Pese a su propaganda islamófoba la violencia azuzada por la mayoría budista ha dejado en los últimos meses centenares de musulmanes muertos y decenas de miles de desplazados. La tradicional imagen del budismo como religión pacifista que induce a sus fieles a la meditación y a evitar la violencia choca frontalmente con religiosos nacionalistas como Wirathu, dispuestos a recurrir a las armas “para proteger el pueblo, la cultura y la seguridad nacional” de un Myanmar exclusivamente budista. Sin embargo, el enfrentamiento entre ambas comunidades no se circunscribe a un país. Es un fenómeno que se está expandiendo por todo el sudeste asiático. India, Bangladesh, Sri Lanka, Tailandia e Indonesia han visto como en los últimos meses el odio interreligioso traspasaba también sus fronteras. La última iniciativa del 969 birmano es una ley que limita los matrimonios interreligiosos. Los extremistas proponen que las mujeres budistas tengan que pedir permiso a funcionarios locales para casarse con un hombre de otra fe. Además, los futuros maridos de-

berían convertirse al budismo.

Victor Barreira, El País, Madrid, 12-8-2013.

D)

article: Mujeres, el alma de los rohingya

Viajé a Sittwe (capital del estado de Rakhine) con la intención de documentar la situación de la comunidad rohingya desplazada internamente un año después de las oleadas de violencia. Cuando llegué a los campamentos IDP, me llamó la atención el abrumador número de mujeres y niños en comparación con hombres. La violencia vivida entre junio y octubre de 2012 causó una ruptura en las estructuras sociales de la comunidad, dejando a muchas familias y mujeres desprovistas de una figura masculina adulta. Este desorden social causó un profundo impacto en las relaciones de género, precipitando a las mujeres a asumir y/o dar mayor visibilidad a roles masculinos tradicionales con el fin de garantizar la supervivencia de sus familias. Y, si bien esta violenta campaña de limpieza étnica ha tenido un efecto negativo incalculable en los rohingya en su conjunto, la brecha abierta ha permitido asistir al cuestionamiento de los roles tradicionales de género -entendidos como naturales- y ha enfatizado la fuerza y valor de las mujeres dentro de la comunidad.”

Marta Tucci, El País, Madrid, 20-4-2014. De las cerca de 50 millones de personas obligadas a dejar sus hogares a causa de los conflictos armados y la violencia, 33,3 millones son desplazados dentro de sus propios países, la cifra más alta desde que se comenzaron a elaborar registros sobre la materia.

ÉXODOS A CONSECUENCIA DE LAS GUERRAS Y LA VIOLENCIA EL DRAMA SIN FIN DEL DESPLAZADO INTERNO

Según puso de manifiesto un informe del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados (ACNUR) publicado en junio, 51,2 millones de personas viven lejos de sus hogares como consecuencia de los conflictos armados y la violencia. Esta cifra, correspondiente al año 2013, supone un tremendo aumento de 10,7 millones de nuevas personas desplazadas respecto al año anterior, algo que el alto comisionado de la ONU, Antonio Guterres, explicó señalando que, por un lado, «los conflictos se multiplican de forma creciente» y, por otro, «parece que los viejos conflictos no van a terminar nunca».

Al hablar de desplazados por los conflictos y la violencia, lo primero que viene a la cabeza son los refugiados, aquellos que se ven obligados a abandonar su país y buscar asilo en el extranjero. En contra de lo que pudiera parecer, sin embargo, son minoría dentro del colectivo de desplazados y están relativamente bien contabilizados por ACNUR y los estados en los que se refugian: son 16,7 millones de personas en todo el mundo -prácticamente un tercio palestinos-.

Pero el grueso de la población que

abandona su hogar por la violencia no deja su país, sino que se convierte en lo que se llama 'desplazado interno', una figura con mucha menor visibilidad mediática. Según cifras asumidas como propias por el ACNUR, en 2013 eran 33,3 millones de personas. Así lo reflejaba el informe anual del principal referente en la materia, el Centro de Monitoreo del Desplazamiento Interno (IDMC, por sus siglas en inglés). Un documento en el que cuesta encontrar buenas noticias. Desde que este Centro empezó a recopilar información sobre los desplazamientos internos a escala global en 1998, en el mundo hay 14 millones más de personas desplazadas por la fuerza en su propio estado. Y nada apunta a que la tendencia vaya a revertir, ya que el récord se alcanzó el año pasado, con los ya citados 33,3 millones de desplazados internos, un 16% más que en 2012.

De hecho, mientras la cifra de refugiados se ha mantenido más o menos estable a lo largo de las últimas décadas, la cifra de desplazados internos se ha disparado hasta cotas desconocidas -8,2 millones de nuevos desplazados sólo en 2013-. Algo que llevó a ACNUR a asegurar que la cifra de des-

plazados -internos y refugiados- en 2013 es la más alta desde la Segunda Guerra Mundial. El grito de alerta de Guterres, que señaló en junio que «la protección inmediata y la asistencia a las personas desplazadas internas es un imperativo humanitario» fue tan necesario como inútil, vistas las perspectivas del propio ACNUR para este año, en el que no espera apenas mejoras ante la gravedad de la situación en países como Siria y nuevos focos como Ucrania o, una vez más, Palestina.

Siria y Colombia al frente

El triste honor de encabezar la lista de estados con mayor número de desplazados internos recayó el año pasado en Siria, principal protagonista del aumento del fenómeno en el mundo. La guerra civil que devasta este país de Oriente Medio obligó en 2013 a 3,5 millones de personas a abandonar sus hogares, lo que eleva la cifra de desplazados internos en hasta los 6,5 millones. De hecho, el país gobernado por Bachar al Assad concentra el 43% de los nuevos desplazamientos registrados en 2013. Pero el dato más sangrante, el que da la medida sobre la

colossal tragedia humana que se vive en Siria es que, según el informe del IDMC, el 32% de la población del país es desplazada. Para tomar conciencia de lo que se habla: una persona se ve obligada a abandonar su casa en Siria cada 60 segundos.

El fuerte aumento de desplazados en Siria relegó al segundo lugar a un habitual en la lista: Colombia. La actividad de paramilitares, ejército y guerrillas obligó el año pasado a desplazarse internamente a 156.918 personas. El informe recuerda y otorga importancia a las conversaciones de paz entre guerrillas y Gobierno, pero lamenta que «la falta de un alto el fuego ha hecho que los civiles que viven en zonas rurales sigan sufriendo los estragos del conflicto».

En cualquier caso, el principal lastre de Colombia son los largos años de conflicto, en los que acumula, desde los años 60, hasta 5,7 millones de desplazados internos. En este sentido, uno de los aspectos más negativos del informe, además del aumento de desplazados, es la duración de dicho desplazamiento, que también sigue aumentando y que en 2013 se situó en periodo medio de 17 años. De hecho, en la presentación del informe, en mayo, el secretario general de la NRC, Jan Egeland, denunció que, dejando a un lado el aumento de los desplazamientos forzados, «el hecho de que el promedio de tiempo en que las personas viven en situación de desplazamiento alcanza ahora los 17 años, sugiere que algo está yendo terriblemente mal en la forma en la que estamos enfocando y abordando este problema».

Desplazados en África subsahariana

Que el desplazamiento interno es una situación anómala lo demuestra el propio informe del IDMC, que muestra que el 63% de los casos se dan en tan solo cinco países, precisamente en los que se sufren los conflictos armados más largos e irregulares. Tras Siria y Colombia, tres países subsaharianos completan la lista de los cinco: Nigeria, República Democrática del Congo (RDC) y Sudán. No es casualidad, por lo tanto, que África subsahariana sea la región con mayor número de des-

plazados de todo el mundo, con un total de 12,5 millones de personas, lo que supone un aumento del 55% respecto a 2013, según el IDMC.

En este sentido, el informe destaca el caso de Nigeria, ya que en 2013 las autoridades gubernamentales publicaron por primera vez cifras oficiales sobre los desplazados forzados, que son un total de 3,3 millones de personas. El IDMC calcula que el año pasado fueron 470.500 los nuevos desplazados, causados por «los ataques por parte del grupo armado islamista Boko Haram, las operaciones opresivas de contrainsurgencia y la incesante violencia intercomunal».

Sin embargo, donde más creció el número de desplazados internos fue en RDC, donde «la violencia intercomunal, las disputas por el control de la tierra y los actos de violencia perpetrados por grupos armados estatales y no estatales» obligaron a un millón de personas a abandonar sus hogares. En total son 2,9 millones los desplazados dentro de la antigua colonia belga. El tercer país en discordia, Sudán, cuenta con 2,4 millones de desplazados internos. Entre las cifras más hirientes está también la de la República Centroafricana, que de una situación anterior estable -en cuanto a desplazamientos se refiere-, el año pasado pasó a tener prácticamente un millón de desplazados. La causa de la escalada, según el informe, fue «la crisis tras el golpe de Estado de marzo».

Durante la presentación de este informe, el director del IDMC, Alfredo Zamudio, quiso dejar clara la magnitud de la tragedia al destacar que el aumento de desplazados no lo protagonizan «solamente aquellos que se han visto obligados a escapar de crisis relativamente nuevas, como la de Siria o la República Centroafricana», sino que también se da «en conflictos prolongados» como los del Congo o Colombia. «Estas tendencias no auguran nada bueno para el futuro, debemos sentarnos, escuchar y actuar, colaborando más estrechamente para poner fin a esta desgracia que afecta a millones de personas. El personal humanitario por sí solo no puede hacerlo», reclamó entonces, con un punto de desesperación, el propio Zamudio.

Son todos los que están, no están todos los que son

La recopilación de los datos sobre las personas desplazadas a causa de los conflictos armados y la violencia es siempre algo complicado. No tanto en el caso de las personas refugiadas en otros estados -ya que los países de acogida y el ACNUR acostumbran a tener registros actualizados- como en el de los desplazados internos, que muchas veces escapan al control de las autoridades o de las ONG.

Así lo admite el principal referente mundial sobre la materia, el Centro de Monitoreo del Desplazamiento Interno (IDMC), una entidad dependiente del Consejo Noruego para Refugiados. En su informe de 2013 señala que «la recopilación de datos sobre desplazados internos sigue siendo un reto, ya que el acceso a los desplazados es difícil y se carece de información sobre los que no están registrados o sobre los que han regresado a sus lugares de origen, se han integrado localmente o se han reasentado en otra parte».

La proliferación de violencias no derivadas de un conflicto convencional -por ejemplo, la violencia relacionada con el narcotráfico en México- también dificulta la recolección de información. Tampoco es fácil, a veces, determinar la causa del desplazamiento en lugares en los que se combina una situación de violencia y una catástrofe natural.

Todo ello, junto al hecho de que los 60 millones de desplazados de la Segunda Guerra Mundial son una estimación, hace que se hayan oído críticas a la afirmación del ACNUR de que la cifra de desplazados de 2013 es la más grande desde la contienda mundial. Pero más allá de comparaciones destinadas a rellenar titulares, desde el IDMC aseguran que sus datos son verídicos, lo cual no quiere decir que sean completos, ya que cualquier cifra sobre desplazados la preceden de un «como mínimo». Es decir, son todos los que están, pero no están todos los que son. B. Z.

REPORTATGE DE BEÑAT ZALDUA, GARA, 26 DE JULIOL DE 2014

ACNUR o la progresión ascendente de los refugiados, entrevista a Rosa Otero, periodista

per Josep Ramon Giménez

Després de recórrer ràdio, gabinets de premsa i agències de publicitat, Rosa va entrar fa sis anys com a assistent en el Departament de Comunicació i Relacions Externes de l'ACNUR a Espanya, on desenvolupa tasques de comunicació, sensibilització, educació per al desenvolupament i organització d'esdeveniments i campanyes. Ella ha estat l'encarregada de contestar aquesta entrevista virtual des de la seu central de Madrid.

- Desde que el ACNUR se fundó en 1950 en Europa hasta nuestros días el trabajo del Alto Comisionado ha ido aumentando sin cesar. De Europa al Planeta, ¿cómo ha sido esa evolución en cuanto a las exigencias de intervención?

- Aunque ACNUR nació en el contexto de devastación posterior a la Segunda Guerra Mundial y con el objetivo de atender a los refugiados de dicho conflicto, pronto se vio que el problema del desplazamiento no sólo no desaparecía, sino que se fue transformando en un fenómeno global, lo que obligó a prolongar el mandato de la Agencia. Desde los años 50 hasta ahora los conflictos han evolucionado o han cambiado de escenario, pero lo que no ha variado ha sido la necesidad de atender a las víctimas civiles que estos provocan. El desplazamiento masivo de poblaciones es una de las primeras consecuencias de cualquier conflicto armado, y a lo largo de estos años, lejos de disminuir, lo que hemos estado viendo es que cada vez hay más desplazados y que sus situaciones se prolongan aún más en el tiempo. Para ACNUR, el aumento de las guerras y los conflictos en puntos tan distintos del planeta está suponiendo un

Rosa Otero. Fotos cedidas per ACNUR/UNHCR

enorme esfuerzo a todos los niveles: actualmente hay más de 50 millones de personas desplazadas a consecuencia de los la violencia generalizada, la persecución o las violaciones de derechos humanos, la cifra más alta desde la II Guerra Mundial, y eso hace que las necesidades de financiación y recursos humanos sean mayores. Además, la naturaleza del desplazamiento se ha ido volviendo cada vez más compleja y desde ACNUR asistimos a hombres, mujeres y niños con todo tipo de necesidades y traumas.

- Si visitamos la página <http://www.eacnur.org/proyectos-sobre-el-terreno> vemos que el gran enfermo es África.

- Efectivamente, África lleva décadas haciendo frente a graves conflictos. Sólo en los últimos seis meses, los nuevos conflictos en la República

Centroafricana, Nigeria, Libia y Sudán del Sur han desplazado a más de 2,5 millones de personas. Además, el continente africano acoge algunas de las situaciones de refugiados más prolongadas en el mundo y que a menudo escapan de los titulares de los periódicos. Hay varias generaciones de somalíes o congoleños que han nacido en campos de refugiados y que no conocen otra realidad más que la del desplazamiento. Si bien la meta final de la Agencia de la ONU para los Refugiados es encontrar soluciones al desplazamiento forzado, también es importante ayudar a las personas que se encuentran en esta situación de refugio prolongado para que lleguen a ser más autosuficientes.

- Esa evolución en las emergencias también obliga a una mayor estructura organizativa y a una mayor necesidad de recursos, ¿se corres-

Camp Dadaab, Kenia, el camp de refugiats més gran del món.
Foto B. Bannon. Fotos cedides per ACNUR/UNHCR

ponden ambas con las necesidades a cubrir?

- Desgraciadamente las necesidades humanitarias son cada vez mayores, pero los recursos económicos no están aumentando en la misma proporción. Eso supone que a veces hay que tomar medidas dolorosas y priorizar la entrega de ayuda y la asistencia incluso entre colectivos vulnerables. De hecho, debido a la falta de fondos, en algunas operaciones en África recientemente nos hemos visto obligados a tomar la difícil decisión de recortar las raciones de comida para casi 800.000 refugiados, lo que supone una amenaza para los ya de por sí inaceptables niveles de malnutrición aguda, de retraso en el crecimiento y anemia, sobre todo entre los niños. Por eso estamos trabajando cada vez más intensamente con gobiernos y donantes privados, para lograr que se involucren en estas tragedias humanitarias de una forma más comprometida y permanente.

-¿ACNUR se ocupa sólo de los refugiados cuando éstos huyen de su país masivamente? y sólo como consecuencia de conflictos bélicos o también por desplazamientos medioambientales y otros motivos?

- El mandato original de ACNUR es proteger a los refugiados, es decir, a personas que han huido de la guerra, la persecución o las violaciones de de-

rechos humanos y se han visto forzadas a cruzar una frontera internacional para buscar refugio. No obstante, dada la dilatada experiencia en desplazamiento, a pesar de que nuestro mandato no engloba específicamente a los desplazados internos, también hemos estado ayudando a millones de ellos desde hace años, coordinando entre otros aspectos la asistencia en materia de protección, cobijo y gestión de los campamentos.

Por otra parte, aunque no participamos normalmente en las operaciones de socorro por desastres naturales, también hemos proporcionado asistencia emergencia en este tipo de catástrofes, como por ejemplo en el tsunami del océano Índico en 2004, los terremotos de Pakistán en 2005 o Haití en 2010, o, más recientemente, atendiendo a las víctimas del tifón Haiyán en Filipinas. Nos coordinamos siempre con otras agencias de la ONU y ONGs para lograr que nuestro trabajo sea más efectivo.

- Aclaremos conceptos: refugiados, asilados, desplazados,...

- Un refugiado, tal y como lo define la Convención de Ginebra sobre Refugiados de 1951, es una persona que ha cruzado una frontera internacional y se encuentra fuera de su país "debido a fundados temores de ser perseguida por motivos de raza, religión, nacionalidad, pertenencia a determinado

grupo social u opiniones políticas". En este sentido, también las personas que huyen de los conflictos o de la violencia generalizada son normalmente consideradas como refugiadas.

En cambio, un solicitante de asilo es la persona que ha presentado una solicitud en la que afirma que es una refugiada, pero que todavía está a la espera de que se tome una decisión sobre su solicitud.

Un desplazado interno, por su parte, es aquella persona que se ha visto forzada a salir de su hogar por motivos similares a los de un refugiado, como un conflicto o persecución, o por un desastre natural, pero que a diferencia de un refugiado no ha cruzado una frontera internacional, es decir, permanece en su propio país.

-¿Cómo se organiza un campo? ¿qué papel juega (potestades, funciones...) el país de acogida, el ACNUR, otras organizaciones?

- Si bien los campamentos son un importante elemento del panorama humanitario, en la realidad poco más de un tercio de los refugiados viven en campos. Éstos pueden ser una parte esencial de la respuesta operativa de ACNUR, especialmente durante las emergencias, ya que pueden facilitar la distribución de protección y asistencia de primera necesidad cuando se produce una llegada masiva de refugiados.

Camp de trànsit de Garmawa prop de la carretera de Mosul a Dohuk, Kurdistan iraquí. Foto S. Baldwin. Fotos cedides per ACNUR/UNHCR

En este sentido, la previsión es un factor clave en este tipo de situaciones, ya que cuando estalla un conflicto los movimientos masivos de población pueden darse en cuestión de días y todo debe estar preparado para recibir a la gente. Por eso ACNUR y los gobiernos de países vecinos suelen trabajar conjuntamente cuando se detecta que un conflicto puede llevar a una situación de desplazamiento forzoso. Una vez que se aprueba la construcción de un campamento, los técnicos especialistas de ACNUR se encargan de localizar una ubicación adecuada entre las propuestas por el gobierno de acogida, planificar la construcción y levantar el campo, un trabajo muy arduo que habitualmente se tiene que hacer en tiempo récord. Levantar un campo no es sólo montar miles de tiendas de campaña, sino que es necesario planificar las ubicaciones de infraestructuras básicas como letrinas, puntos de agua, cocinas y demás servicios comunitarios, además de organizar el registro de las personas que llegan, establecer mecanismos de coordinación con las ONG socias encargadas de cada sector (salud, educación, alimentación...). En toda esta labor, resulta básico tener en cuenta los contextos culturales de cada grupo de desplazados para poder atender adecuadamente las necesidades de las mujeres, los niños, los discapacitados, etc, pero siempre sin olvidar lo más importante, la población desplazada. En todo proceso hay que establecer consultas con la población refugiada y desplazada para conocer de primera mano sus necesidades y tenerlas en cuenta en todos los procesos de planificación y asistencia humanitaria.

ACNUR cuenta con grandes especialistas que llevan muchos años trabajando en la planificación de campos y gracias a ellos podemos tener todo

listo cuando estalla una emergencia, aunque en ocasiones la realidad desborda todos los planes que podamos hacer, como fue el caso de los primeros meses de conflicto en Siria, cuando llegaron cientos de miles de refugiados a Jordania y hubo que ir ampliando el campo de Za'atari para acoger a tanta gente.

- En la UE, por ejemplo, ¿cada país tiene su propia normativa para los refugiados, sean políticos o humanitarios? ¿no existe normativa común?

- En la actualidad los estándares de protección difieren considerablemente entre países en Europa. Mientras que en algunos existen marcos legales muy avanzados, en otros los sistemas de protección y asilo aún se encuentran en fase de desarrollo. La adopción en junio de 2013 de un nuevo paquete legislativo sobre el derecho de asilo ha supuesto un paso importante hacia el establecimiento de un Sistema Europeo Común de Asilo (SECA), y por tanto en materia de protección de los refugiados, estableciendo unos estándares comunes para los Estados miembros. Desde ACNUR esperamos que este nuevo paso dado por la Unión Europea contribuya a una armonización de las prácticas, lo que permitiría aplicar los mismos criterios y garantías a todos los solicitantes, sin importar a qué frontera de la Unión Europea lleguen.

- Hay campos que ya llevan muchos años (Malawi, los saharauis en Argelia ...) ¿varía la intensidad o dedicación de ACNUR en esos campos de tan larga duración?

- La intensidad y compromiso de los trabajadores de ACNUR no varía, pero sí los recursos económicos muchas veces, ya que ACNUR se financia casi en un 98% mediante contribuciones

voluntarias.

Las crisis se multiplican, los conflictos se tornan cada vez más complejos y al mismo tiempo las soluciones demuestran ser cada vez más difíciles de alcanzar. En este contexto, el número de crisis y las necesidades humanitarias están superando ampliamente los niveles de financiación de las operaciones y en muchos casos los refugiados vulnerables de larga duración y las crisis poco mediáticas a menudo caen en el olvido.

En este contexto, además de seguir buscando de manera urgente fondos para poder cubrir las necesidades básicas de las personas desplazadas por los conflictos y la persecución, también estamos animando a los gobiernos de los países de acogida, en colaboración con otras agencias de la ONU, a que ofrezcan a los refugiados terrenos de cultivo, tierras de pastoreo, derechos laborales y acceso a los mercados locales para promover una mayor autosuficiencia entre ellos. Dado el carácter impredecible de la financiación, también estamos trabajando para ajustar nuestros métodos de priorización para las personas que se ven afectadas por los recortes en los programas humanitarios, con el fin de garantizar que los más vulnerables sean identificados y reciban la ayuda que necesitan.

- ¿Varía el tipo de necesidades de un campo a otro o siempre siguen la misma escala -y cuál es ésta- de alimentación, sanidad, vestido,...?

- Las necesidades varían muchísimo, cada campo es un mundo podríamos decir. Hay campos enormes, como ciudades, por ejemplo el de Dadaab, en Kenia, que acoge a más de 130.000 personas, o el de Za'atari, en Jordania, que es ya la cuarta "ciudad" más grande del país con casi 100.000 refugiados sirios viviendo en él. Las nece-

Repartiment lones plàstiques al camp Zaatari, Jordània. Foto J. Kohler. Fotos cedides per ACNUR/UNHCR

sidades en Za'atari y en Dadaab, aunque tienen aspectos similares como alimentación, agua y saneamiento, atención médica, servicios educativos, etc, también tienen diferencias debido al clima, topografía, acceso al agua, perfil de la población que llega... y eso ocurre en todos los campos del mundo. Por ese motivo resulta tan importante la labor de planificación del campamento y el trabajo de consultas con la población refugiada, con el objetivo de conocer sus necesidades y prioridades. La población refugiada debe ser partícipe de la etapa de planificación, pero también en todo el desarrollo de la operación.

- No sólo se cubren esas primeras necesidades, ¿cuáles son las otras que cubre también ACNUR? ¿cuál es la prioridad de ACNUR en un campo?

- La principal prioridad del trabajo de ACNUR es la protección de los refugiados, pero sólo se puede proporcionar una protección legal efectiva si las necesidades básicas de una persona, como comida, refugio, agua, saneamiento y atención sanitaria están cubiertas.

Cuando los refugiados llegan a un campamento, el trabajo del personal humanitario cubre una amplia gama de funciones: nos encargamos de registrarles, identificar casos vulnerables, reunir a los niños que llegan

solos a los campos con sus familias siempre que sea posible. Y es importante no olvidar la educación, que se convierte en una de las principales prioridades, ya que también es una herramienta de protección.

Desde ACNUR también trabajamos con los gobiernos para buscar soluciones para la difícil situación de los refugiados, asistiéndoles en la repatriación a su país de origen si la situación de seguridad lo permite, ayudándoles a integrarse localmente o mediante el reasentamiento en terceros países.

- Las necesidades físicas son importantes, claro, pero las psicológicas pueden superarlas a veces, aún más en el caso de los refugiados que huyen del terror.

- Sin duda. Las guerras dejan heridas psicológicas en las personas que muchas veces son más difíciles de curar que las físicas. Sabemos que todos los refugiados a los que atendemos han pasado por experiencias traumáticas y han perdido mucho: su casa, su país, sus seres queridos. Abordamos nuestro trabajo directo con ellos teniendo en cuenta siempre las sensibilidades culturales y adoptando un enfoque psicosocial. Solemos identificar los casos más vulnerables y derivarlos a especialistas cuando es necesario y también hacemos mucho trabajo comunitario en los campos para con-

cienciar sobre temas como la violencia sexual, por ejemplo.

- ¿Cómo estamos de sensibilidad los ciudadanos respecto a los refugiados? ¿La crisis ha castigado la captación de recursos y de socios?

- Afortunadamente vivimos en un país que ha mostrado siempre mucha solidaridad hacia todo tipo de causas. En España la causa de los refugiados tiene cada vez más gente que la apoya, como demuestran los más de 200.000 socios que donan al ACNUR a través de su Comité español. España es un país solidario y, a pesar de las dificultades económicas por las que está pasando mucha gente, ha seguido aportando su pequeño grano de arena a ACNUR y otras organizaciones. Estamos muy agradecidos a todos los ciudadanos anónimos que nos apoyan y que creen en nuestro trabajo.

Aunque muchas personas no pueden colaborar económicamente sabemos que nos apoyan de muchas otras formas: organizan eventos, dan difusión a la realidad de los refugiados en sus entornos, nos escriben para ver cómo ayudar de otra forma, quieren ser voluntarios...La gente está dispuesta a ayudar de muchas formas y eso es muy motivador también para nosotros.

Refugiada de Darfur camí cap a l'Est del Txad.
Foto H. Caux. Fotos cedides per ACNUR/UNHCR

Una visita a Nord Kivu, Congo: entre l'horror i l'esperança

Rita Huybens i Josep Ramon Giménez

camp Mugunga I, xerradeta

Goma està enganxada a la frontera amb Rwanda per l'Est o, més que enganxada, formant tot un entramat urbà amb la localitat rwandesa de Gisenyi, on hi ha el pas fronterer de La Corniche a l'altra vorera d'un carrer compartit. Al Nord té el volcà Nyiragongo, a prop de 20 quilòmetres, i dos més enllà hi ha el volcà Nyamuragira. Tots dos estan situats a la cadena volcànica de Virunga, en el Rift Est africà, i són ben actius i perillosos degut a la fluïdesa de les seves colades. El Nyamuragira va entrar en erupció en 2001, però va ser el Nyiragongo el que va colgar una part de la ciutat sota la lava en 1977 i en 2002. El llac Kivu és al límit Sud de la ciutat. En conseqüència, a Goma només li queda una porta a l'Oest per estendre's per les terres ondulades que s'obren cap a l'interior de la República. Però seria de desitjar que la ciutat no creixés més, doncs una de les lacres de Goma ha estat el desbordament migratori que ha patit durant més de dues dècades. De no arribar gairebé als 100.000 habitants a començaments dels 80 ha passat a prop d'un milió actualment. Una barbaritat. Impossible abordar els serveis, fins i tot els més bàsics, per a un

allau d'aquesta grandària, més encara per l'esquifida capacitat financera de l'administració congoleesa.

Goma és també la capital de la província congoleesa de Nord Kivu. L'altre Kivu, el del Sud, té com a capital Bukavu, també a la riba del llac que dona nom a aquest territori, però a l'extrem oposat.

Goma és també la grisor de les pedres volcàniques que pavimenten els carrers o bé s'aixequen en petits murs marcant marges a mena de "parets seques"; és els milers de moto-taxis que salven els bonyes, forats i paranys que conformen la calçada i els pocs camions i cotxes -alguns d'ells taxis- que s'atreveixen a circular pels mateixos carrers (només un parell de trams vials estan asfaltats i que, sumats, potser no superen els dos quilòmetres); Goma és el comerç de vorera on es venen des d'hortalisses, feixos de canya de sucre, fustes, esteses de sabates, ferros i eines diverses..., i darrera d'aquest comerç lliure i anàrquic hi ha el més estable, el de les botigues de música, d'electrodomèstics o les botigues de roba o perruqueries desdibuixades. Goma és la dona que carrega amb una cinta al front

farrells de patates o llegums, sola o amb dos o tres fills o filles d'edats esgraonades darrera seu, o les bicicletes i motos desaparegudes sota una muntanya de bidons grocs o de sacs, que empenyen varons de totes les edats, o els autòctons *chukudus*, uns ginys de fusta que imiten una moto, però sense motor, i que per aquests indrets fan servir com si fossin carretons per transportar el que calgui. Goma és les forces de pau, els cascos blaus de l'ONU, que aquí reben el nom de MONUSCO (Missió de l'Organització de les Nacions Unides per l'Estabilització del Congo), omnipresents en el circular constant dels seus vehicles amb la inscripció UN i els camps de desplaçats que envolten la ciutat i que acullen les famílies que han deixat els seus pobles, fugint dels grups armats que han sembrat el conflicte i l'horror durant dues dècades a la regió dels Kivus. I Goma és el punt de recollida del coltan, el mineral d'on surten els components per als circuits electrònics dels mòbils i dels ordinadors. Aquí arriba el coltan procedent de les mines de la regió al depòt (primer tractament i certificació) i després al comptoir (comercialització) per a ser exportat.

El que es pot constatar és que aquesta ciutat ha patit i pateix i, alhora, contradictòriament, ha gaudit i gaudeix de ser una ciutat-frontera amb la veïna Rwanda. El patiment del veïnatge és degut al conflicte sanguinari que es va produir al petit país veí entre hutus i tutsis en 1994, tot encomanant-li el virus de la guerra. L'odi entre les dues ètnies va traslladar el seu teatre d'operacions al territori dels Kivus, on s'hi van organitzar grups armats dels dos bàndols enfrontats. Aquests enfrontaments, a més, encomanen la febre bèl·lica a grups congolesos locals, coneguts genèricament com els Mai-Mai, que sota l'excusa de l'autodefensa semblen també el terror entre la població. I per si no n'hi havia prou, grups opositors als règims de les veïnes Uganda i Burundi també trien els Kivu com a escenari on dirimir els seus conflictes. I al final de l'espiral de violència trobem sang, por i desesperació entre la població civil i, sobretot, entre els més vulnerables, les dones i els infants.

El gaudi del veïnatge rwandès s'explica perquè Rwanda s'ha convertit en el mercat que dona vida als Kivus, sortint ella, però, la més beneficiada: compra primeres matèries als congolesos -productes agrícoles, coltan,...- i els comercialitza. I d'aquí la dada sorprenent de que Rwanda sigui exportadora de coltan sense produir-ne ni un sol gram. Per què els Kivus no comercialitzen a través de la mateixa República Democràtica del Congo? Entre altres motius, apuntariem les poques i dolentes infraestructures viàries en aquestes dues províncies per transportar els productes a l'interior del país i també l'abandonament descarat d'aquesta regió per part del govern de Kinshasa, la capital, situada a 1.300 quilòmetres.

I per què el govern congolès no posa fre a la batuta de la dictadura de Paul Kagame que, des de Rwanda, governa l'economia dels Kivus? Són estratègies cuinades a Kinshasa o obeeixen a directrius de potències estrangeres que prefereixen la pau del fuet tutsi entossudit en presentar Rwanda com la Suïssa de l'Àfrica central a canvi de mantenir la inestabilitat a l'Est del Congo?

Si és així, ben tristes resulten les

camp Mugunga |

monedes de canvi d'aquesta política. Les estadístiques de les darreres dues dècades són esgarrifoses i, per molt que es repeteixin, sembla que estan poc presents i poc importen a la comunitat internacional:

Algunes dades que ens acosten a la dimensió del conflicte.

- 1994, genocidi a Rwanda: més d'un milió de morts i uns dos milions de rwandesos forçats a l'exili al país fronterer, la RD del Congo (Zaire, en aquella època);
- Des de 1998: el conflicte armat que pateix la RDC ha causat més de cinc milions de víctimes mortals;
- Més de 2.700.000 persones desplaçades en el país (2012, Nacions Unides) com a conseqüència de la violència i la inseguretat que persisteix a la zona est del país i gairebé un altre mig milió viuen en els països veïns.
- En els dos Kivus, actuen unes 20 milícies Mai-Mai, amb més o menys intensitat, tot i el treball de desmantellament i de reinserció per part del govern.
- Més de 300.000 dones violades perquè les agressions sexuals s'utilitzen com a arma de guerra ,
- l'esperança de vida d'una persona congoleesa és de menys de 50 anys.
- La RDC és el segon pulmó verd del planeta.
- Actualment, al voltant del 10% del coltan- abreviatura de columbotantalita - que es consumeix a escala mundial prové de la RDC, i aquest país disposa del 80% de les reserves futures.

El conflicte i els minerals.

El nombre de víctimes continua creixent després de dues guerres en els dos Kivus (la primera de 1996-1997 i la segona coneguda com la primera guerra mundial africana de 1998-2003, amb la implicació d'una desena de països), diferents acords de pau vulnerats, falta de voluntat política, tant a nivell nacional i regional com a nivell internacional per a incidir en la gestió dels recursos naturals en favor de la població civil. Però alguna cosa es mou: l'aprovació de la Llei Dodd Frank (Estats Units, 2010) marca un punt d'inflexió, perquè exigeix a les empreses nord-americanes que només utilitzin minerals amb certificació, tot demostrant que han estat explotats en zones lliures de conflicte. L'aprovació d'aquesta llei va provocar la reacció del govern congolès, que elaborà un decret llei que prohibia l'explotació de totes les mines de l'Est del Congo. El decret governamental va ser aixecat el març de 2011, però l'impacte combinat de la llei Dodd Frank i la prohibició presidencial va provocar una crisi profunda en l'activitat minera dels dos Kivus. Comentant el tema amb diversos experts de la zona, coincideixen a dir que encara avui milers de creuseurs artesanals segueixen sense feina i sense alternatives i que el petit comerç entorn als espais miners s'ha vista afectat i, en conseqüència, ha sortit perjudicades les dones que s'hi arribaven per vendre els seus productes del camp. No obstant, la llei nord-americana marca un abans i un després, perquè ha posat en marxa diferents sistemes de certificació d'identificació que haurien de

permetre, amb el temps i l'impuls del govern congolès, reduir la venda fraudulenta del coltan i d'altres minerals, la corrupció generalitzada i millorar les condicions d'explotació i la seguretat de les zones mineres.

Carta Africana sobre els drets humans i dels pobles (1981). Article 21, punt 1.

“Tots els pobles disposaran lliurement de les seves riqueses i recursos naturals. Aquest dret serà exercit en l'exclusiu interès dels pobles. Mai cap poble se'n veurà privat”.

La dona, l'ésser més vulnerable

Només cal visitar un dels camps de desplaçats interns dels cinc que hi ha als voltants de Goma per rebre un fort impacte en l'estómac en veure les condicions en que viuen aquelles persones. I només cal parlar amb qualsevol dona perquè de l'estómac et pugi un nus ofegador a la gola en conèixer les seves històries personals. Elles són les més nombroses als camps, bé perquè els marits han estat assassinats pels grups rebels que les han obligat a fugir, la majoria, bé perquè els marits les han abandonat enmig del drama de la fugida. Però no estan soles. Totes elles s'han quedat amb la gran motxilla dels fills. I, aquesta és una altra, la prole acostu-

ma a oscil·lar entre 6 i 11 boques que alimentar.

Camp de Mugunga I, poc més de 43.000 persones -l'any passat n'eren unes 55.000- una gran estesa de tendes de teixit de plàstic escampades sobre les colades volcàniques petrificades, amb algunes dependències precàries del “bureau” que organitza “la ciutat” prop de l'entrada. Seguim a Kahindo Ndole fins a la seva minúscula tenda on dorm amb els tres fills més petits dels nou que té. Els altres es reparteixen en tendes amigues, perquè amb ella no hi caben. Els rebels van entrar al seu poble, a Masisi, van segrestar el seu marit i a ella la van violar. Del marit ja no ha tornat a saber res. A ella, ja refugiada al camp, la van haver d'operar de l'esquena com a conseqüència de la violència durant la violació i ja no pot fer esforços. Per aquesta raó els fills grans són els encarregats de portar la llenya per fer el foc i de guanyar-se algun diner. “Al matí, quan ens llevem, cuido dels més petits i els més grans surten a buscar menjar. Si en troben, mengem, si no, aquest dia anem a dormir sense menjar, perquè ja fa set mesos que no tenim ajuda d'aliments”

A uns pocs quilòmetres, visitem el camp Lac Vert. El panorama és semblant a Mugunga I, només que menys pedregós. Aquí coneixem Feza Mastaki, també d'un poble de la zona

de Masisi. Quan era al camp amb el seu marit i alguns fills un atac rebel va destruir el poble i van fugir espordits. En la fugida el seu marit va prendre una altra direcció i no ha tornat a tenir notícies d'ell. D'això fa dos anys. Té deu fills, el més petit té quatre mesos, nascut d'una violació quan era fora del camp, recollint llenya al bosc.

Ni Kahindo, ni Feza poden tornar al seu poble, perquè encara la zona de Masisi no és segura. Però tampoc no tenen massa il·lusió, perquè les seves cases han estat destruïdes, i, probablement, les seves terres ocupades per algú més poderós entre els molts que s'aprofiten de l'abandonament per la fugida, ja que la majoria de terres no estan escripturades i es regeixen pel dret “coutumier” (consuetudinari). Tot i això, bo és que els camps es vagin buidant de mica en mica. A Mugunga I vam veure com s'organitzava un retorn a bord de mitja dotzena de camions. Un bon senyal que constata el progrés de les operacions conjuntes de la MONUSCO i de l'exèrcit regular de la RDC contra els grups armats.

Però encara queda molta feina per fer. Els rebels coneixen bé el medi i, per tant, es mouen amb molta facilitat per la selva. La MONUSCO és conscient d'això i, quan la vam consultar per viatjar més al nord, a Butembo, ens va desaconsellar de

bici i muntanya bidons

fer-ho per la carretera de cabres que va de Goma a Beni, passant per Butembo. Per la nostra seguretat ens va acollir en els seus helicòpters de transport de tropes fins a Beni. I aquí, els nostres col·laboradors de la coordinadora d'ong, GADHOP (Grup d'Associacions de Defensa dels Drets de l'Home i de la Pau), ens van aconduir fins a Aline Masika, una noia de 17 anys embarassada a causa de repetides violacions a mans d'un grup armat que la va segrestar i la va tenir un any esclavitzada sexualment. El armats van sortir del bosc i la van segrestar a ella, als seus pares, germans i altres familiars i veïns quan eren al camp treballant la terra. Van matar els pares i alguns familiars i a ella se li va morir un germanet que duïa en un fardell lligat a l'esquena per la violència de l'atac. Les noies que van triar les van tenir sotmeses tot el temps en els túnels excavats a la selva que feien servir d'amagatall. Quan els rebels van ser descoberts pels soldats regulars, enmig de la refrega Aline va aprofitar per fugir. Ara serà mare sense sostre, ni feina i amb l'única companyia d'una germana tres anys més jove que va sobreviure.

De la mà de Moïse Kambere, el coordinador de GADHOP, vam conèixer Butembo, una ciutat mitjana que es diferencia de Goma per tenir una orografia més irregular, per no tenir xarxa elèctrica i haver-se-la de fer amb generadors, i, sobretot, per la terra vermella i la vegetació. La resta, com Goma: la bullícia dels carrers en començar la jornada, que per aquests indrets comença poc més tard de les 5 de la matinada (a les 6 de la tarda ja és fosc), les moto-taxis, els chukudus, els marges dels carrers plens de gent amunt i avall, carregant el que sigui, ... Bé, aquí no tenen volcans com a Goma, ni la MONUSCO és tant present als carrers, ja que tenen la base a la veïna Beni.

A Butembo comprovem que, tot i ser a una zona força segura, la gent no es desempallega del tot de la por, perquè els grups rebels poden aparèixer en el moment més inesperat darrera les muntanyes dels voltants. Aquí, als rebels rwandesos s'afegeixen els

Butembo, filera chukudus

que pretenen derrocar el règim de la veïna Uganda, els ADF (Allied Democratic Forces). Ens ho explica un monitor d'una de les 16 associacions que formen GADHOP, la de Femmes Juristes, que atén la indefensió de les dones del nucli rural de Kipepe, 74 km. al sud de Butembo. Feia poc que havia aparegut un grup per les afores del poble ben d'hora al matí i va violar unes dones. La tasca d'aquest centre de Femmes Juristes al poble és la d'assessorar les dones que quan mor el marit o aquest les abandonen elles poden ser fàcilment expulsades de les seves terres amb tots els fills darrera seu. El centre fa altres gestions per les més vulnerables d'aquesta societat i també organitza tallers formatius i educatius. L'activisme ple d'energia de Cathy Furaha i del seu equip de dones a Butembo és com un raig d'esperança en aquesta societat.

Ara és una noia de 14 anys que ha estat violada per un professor i que quan li va dir a un col·lega de l'agressor, aquest li va aconsellar que no el denunciés, després és una altra noia violada per un desconegut i que no sap com gestionar la denúncia i on anar per ser atesa de

coltan- PP mà.

l'embaràs i més tard és un pare a qui li van matar la filla en una violació. La maquinària s'engega ràpid i unes gestions se'n van cap als tribunals i altres cap a, per exemple, FEPSI (Dones Compromeses per la Promoció de la Salut Integral), un hospital també associat a GADHOP on atendran les noies embarassades gratuïtament. La presidenta de FEPSI, Dra. Gertrude, ens acompanya per la sala: Jackie, 14 anys, embarassada per un desconegut, a la que li han hagut de practicar una cesària, perquè era immadura de les vies genitals; una mare de sis fills ha tingut el sisè per una violació, i el seu marit no l'ha rebutjat! amb qui, segons diu, ja parlaven de no tenir més fills, perquè tenia parts complicats, com ara retenció de placenta; Moabita, 15 anys, violada per una civil desconegut, va arribar sense saber de quan estava embarassada, li van precisar i ha parit amb normalitat.

Perquè aquest és el drama que denuncien les associacions que formen GADHOP, com ADDF (associació de Defensa de la Dona), que també visitem: cada vegada les agressions, que van començar com a arma de guerra dels grups rebels, s'està estenent més a la població civil. Els casos arribats a aquests centres van deixant constància de que, possiblement, hi hagi homes que s'encomanen de les actuacions criminals dels rebels envers les dones. Un problema que altres adjudiquen a la pobresa, a l'ambient de violència quotidiana i a

Goma, dona carrega sac carbó

la desesperació.

Prou dades, manquen solucions

“Les dones tenen molt pocs drets. No estan considerades ciutadanes per igual. Crec que [...] aquestes atrocitats comeses són, estranyament, per a normalitzar la violació. Així doncs, ara no és només que l'exèrcit congolès violi a les dones, sinó que, a més, la situació s'està normalitzant. En conseqüència, la violació domèstica ha augmentat a les famílies.” (Testimoni anònim)

Diferents informes internacionals parlen de més de 500 mil dones víctimes de violència sexual en el conflicte de la RDC, amb 40 dones violades cada dia després del començament de les hostilitats. Segons un informe publicat pel Ministeri de Gènere de la RD del Congo, (2014) es varen registrar més de 29.000 casos de violències sexuals entre 2011 i el primer semestre 2013, i en només set províncies de la RDC. Però, les organitzacions locals i les sinèrgies de les dones congolesees contra la violència sexual estimen que la major part de les dones violades queden a l'anonimat per por de represàlies per part dels rebels. La província més afectada és el Nord-Kivu, amb més de 7.000 casos en 2012 i amb un increment considerable comparat amb el 2011 (prop de 4.700 casos.) Segons la Ministra de Gènere, aques-

tes violències son comeses per grups armats, milícies i civils. El 59% dels casos són desconeguts i la majoria de víctimes tenen menys de 18 anys. El nombre d'agressions sexuals comeses per civils s'incrementa i tendeix a ser una “normalitat” en un entorn de pobresa, on els més febles (les dones i els infants) són els primers a patir les conseqüències de la justícia injusta, la corrupció, la impunitat i el silenci .

Segons Nacions Unides (UNFPA) , el 98% de les agressions sexuals registrades en 2012 varen ser perpetrades contra dones. En les àrees afectades per conflictes, el quadre encara era més desolador: la mitjana d'edat de les supervivents a la violència sexual és de 21 anys o

menys. Un terç de totes les supervivents tenen entre 12 i 17 anys.

L'esperança

Tot i l'horror exposat fins aquí, hem de dir que la societat congolesea és viva, activa: centenars d'associacions que defensen els drets humans, els drets de les dones en particular, que promouen la pau, que intenten vetllar per fer complir la llei, petits partits polítics que intenten obrir-se pas, sindicats de pagesos que promouen la sobirania alimentària i l'empoderament de la pagesia, i que exigeixen respostes.... Aquesta societat en ebullició demana respostes urgentment. L'esperança és que vagin guanyant força davant la barbàrie i la corrupció.

Per a més informació: <http://www.pe->

camp Mugunga I. Tornada a casa

El cinema, darrera les tanques

Muriel Giménez
Periodista

Fa un parell de números, recordàvem als refugiats, desplaçats, desterrats, exiliats i migrats, alguns dels quals es trobaven en terra de ningú a causa d'unes lleis d'estrangeria inoperants i absolutament inhumanes que els perpetuava a viure una situació d'absoluta indefensió. Però fa només dos mesos els refugiats al món assolien una nova xifra rècord, superant la de la Segona Guerra Mundial: 51,2 milions entre refugiats i desplaçats, segons l'ONU. La persecució de l'Estat Islàmic dins de l'Iraq ja supera els dos milions de refugiats, i sumant-los a sudanesos, afgans, sirians i somalis representen un 55% del total. Alhora l'atac d'Israel a Gaza va generar gairebé 300.000 desplaçats nous, que, segons l'Agència de l'ONU pels refugiats, s'unien la població refugiada palestina, que ja representava el 13%. Per aquest motiu, fóra bo donar un cop d'ull, ben a prop, a la situació d'aquestes persones que, arreu del planeta i al llarg de diverses generacions, viuen en camps de refugiats i veuen la vida passar darrera les tanques.

Precisament *Inch'Allah* (Anaïs Barbeau-Lavalette, 2012) és un dels darrers llargmetratges que ha fet una ullada a un camp de refugiats palestí de Cisjordània a través de l'experiència de Chloé, una jove canadenca que fa de voluntària a la clínica assistint parts i cuidant dones embarassades i recent nascuts. La jove veu de prop les condicions en què viuen els refugiats, a la vegada que observa el xoc entre les dues realitats a banda i banda del mur, així com la constant sensació d'invasió als punts de control i pas. Malgrat la història no doni tot

el què el plantejament podria donar, el film fa funció de documental i retrata molt bé aquest camp de refugiats nascut a un costat d'aquest "mur de la vergonya", amalgama informe que torna gris i trista la vida de moltes persones en constant assetjament militar per part d'Israel.

A l'altra banda, *Vals con Bashir* (Ari Folman, 2008) va ser una innovació cinematogràfica, i també dins del cinema israelià, en explicar la tristament famosa matança de refugiats als camps de Sabra i Shatila, en el marc de la guerra contra el Líban de 1982, des del punt de vista dels soldats israelians. La pel·lícula, basada en la pròpia experiència del director, és una atractiva proposta visual (el film és un documental de ficció amb tècnica d'animació) que narra el sentiment de remordiment i trauma d'un grup de soldats que recorden com van viure la mort d'un miler de civils refugiats, la majoria dones i nens, a mans d'un grup de falangistes cristians. Malgrat l'horror, Folman segueix la tesi del govern d'Israel sobre la no participació en aquests fets, i en qualsevol cas només exposa la passivitat de l'exèrcit, que en aquell moment tenia el camp sota el seu control i responsabilitat, que va deixar que passés

tal atrocitat sense intervenir-hi. Una matança que es projecta durant els únics segons de filmació real en els camps que hi ha en tota la pel·lícula.

Les pel·lícules del director palestí més internacional, Elia Suleiman, són una altra mostra de la preocupació del cinema contemporani palestí en fer notar el sentiment vers la diàspora de bona part de la població, així com la lluita pel dret a tornar a la pròpia terra i que aquesta sigui un indret de pau. És l'autor d'una trilogia d'èxit a Occident: *Crónica de una desaparición* (1996), *Intervención divina* (2002) i *El tiempo que queda* (2009)

Un clàssic sobre refugiats

Durant els darrers anys, i ens podríem aventurar que en tota la història del cinema, una de les pel·lícules exemplars pel què fa a l'univers del refugiats, és *Las tortugas también vuelan* (Bahman Ghobadi, 2004), un film que explora la vida en un camp de refugiats de kurds iraquians, a la frontera entre Iran i Turquia, durant els mesos previs a la segona intervenció estatunidenca a l'Iraq.

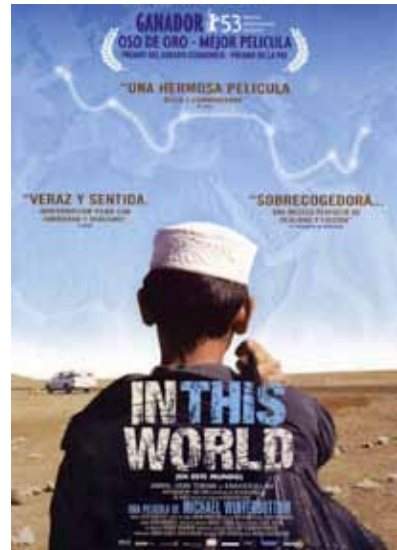
Las tortugas también vuelan

La història se centra en un grup d'infants que malviuen al camp desactivant mines per revendre-les després (fet que també és una denúncia a la complicitat de les potències econòmiques que les venen per minar països com el Kurdistan) o arreglant antenes de televisió (malgrat que per ells els mitjans de comunicació només diguin mentides interessades), mentre cuiden els uns dels altres. Són infants que han viscut de ben a prop la mort, la violència, la mutilació i la pèrdua de la innocència; víctimes de les guerres i víctimes de la seva condició de kurds, a qui Sadam Hussein va perseguir durant dècades.

El film fuig d'una narració fàcilment lacrimògena per colpejar a l'espectador presentant una realitat descar-

nada i esfereïdora mesclada amb la frescor i vivacitat dels infants, i mostra com en qualsevol guerra, en qualsevol conflicte, fins i tot en el "refugi", les víctimes, un cop més, són ells. Orfes, cecs, mutilats o traumatitzats per abusos i violacions.

Un altre dels retrats clàssics de refugiats al cinema és *In this world* (Michael Winterbottom, 2002), sobre el periple de dos joves afganesos, que viuen al camp de refugiats de Shamshatoo, al Pakistan (una de les regions del món amb més camps de refugiats), quan decideixen moure's clandestinament cap a Anglaterra a la recerca d'una oportunitat. Alhora, la història d'aquests joves va voler donar a conèixer la realitat del milió de refugiats que, anualment, posen la seva vida a mans de màfies per accedir a Europa i han de sortejar mil i un perills, arriscant la seva vida.

El cas sahrauí

La proximitat i implicació històrica de l'Estat espanyol en el cas del Sàhara Occidental ha contribuït en tot un seguit de produccions, especialment documentals, que narren la situació d'ocupació, exili i finalment refugi del poble sahrauí.

Los baúles del retorno

Los baúles del retorno (Maria Miró, 1995) és un documental que repassa la història del territori des del moment que deixa de ser colònia espanyola i és ocupat pels marroquins. Com a conseqüència, molts sahrauís es veuen obligats a deixar les seves cases i exiliar-se a altres destins, endinsant-se en el desert, creuant fronteres i organitzant-se en camps de refugiats al costat del mur de contenció construït de nord a sud del territori pel Marroc.

Un d'aquests camps és l'escenari real i imaginari de *Wilaya* (Pedro Pérez Rosado, 2011). I és que aquesta pel·lícula va ser rodada al camp de refugiats de Dakhla, amb l'objectiu de retratar les tres generacions de sahrauís que després de 35 anys d'ocupació han viscut tota o bona part de la seva vida als camps, convertint-los en casa seva. El film explica la història d'una jove sahrauí criada a Espanya que torna a la wilaya de Smara (els refugiats sahrauís de la zona de Tindouf (Algèria) es distribueixen en cinc assentaments: Al-Aaiun, Smara,

Auserd, Boujdour i Dakhla) per assistir a l'enterrament de la seva mare. Allí s'ha de fer càrrec de la seva germana discapacitada i en aquest procés s'acostarà a les seves arrels.

Wilaya

L'últim dels exemples de la sensibilitat vers el cas sahrauí va ser el film guanyador d'un Goya *Hijos de las nubes, la última colònia* (Álvaro Longoria, 2012), documental narrat per Javier Bardem que, des d'una perspectiva didàctica, analitza l'estat de la zona del nord d'Àfrica i la responsabilitat de moltes polítiques occidentals en la inestabilitat del Sàhara Occidental. Pels autors, el Sàhara Occidental sota poder marroquí encara té l'estatus de colònia i pateix com a tal una fràgil "pau". I precisament aquesta situació d'ocupació manté a milers de persones desplaçades en camps.

En aquests moments, el mur de 2.500 quilòmetres, envoltat per milions de mines antipersones, separa els sahrauís que viuen dins del Marroc dels que van fugir al desert.

Hijos de las nubes, la última colònia

Al·legories futuristes cas sahrauí

Quan al món se succeeixen crisis, guerres o estats d'extrema pobresa, l'art elabora metàfores apocalíptiques i al·legories futuristes que malauradament no s'allunyen de la realitat.

Una d'elles és *Hijos de los Hombres* (Alfonso Cuarón, 2006), un thriller futurista que reflexiona sobre un més que possible món d'estrict control militar i polític sobre refugiats i immigrants. A l'any 2027, en un món col·lapsat per guerres, terrorisme i contaminació, on des de fa divuit anys no hi neix ningú, la britànica

és una de les poques comunitats que s'han salvat del caos absolut mitjançant la repressió i sotmetiment de la societat. La presència militar és constant, la inseguretat i la violència també, així com l'existència d'una dissidència que s'oposa a la política repressiva i volen una altra solució per fer front a les migracions massives i evitar així generar "bosses d'exclusos". I és que per mantenir aquest estatus de nació en "calma", els immigrants i refugiats de la resta del món que busquen salvar-se són detinguts i engabiats, i finalment enviats a camps de refugiats per aïllar-los de la resta de la societat.

Una altra aproximació, més vinculada a la ciència-ficció que l'anterior, és *District 9* (Neil Blomkamp, 2009), una obra creada com a metàfora de l'apartheid sud-africà, però que contempla altres situacions de crisi social i conflicte racial de la història.

Un grup d'extraterrestres aterren a Johannesburg. No volen atacar el planeta, ni són una civilització més avançada, simplement són refugiats, supervivents del seu país. Quan els "rescaten", els extraterrestres reben ajuda humanitària, però al cap de poc acaben vagabundejant per la ciutat buscant menjar i fins i tot robant. Així que creix la tensió social i els nouvinguts se'ls instal·la en un camp de refugiats. Conviuen amb els humans, però des del seu gueto, en una àrea militaritzada que rep el nom de Districte 9.

En aquest sentit, *District 9* reflexiona sobre el desallotjament i desplaçament forçat de les societats, el racisme i la xenofòbia, o el poder de les grans corporacions militars i farmacèutiques privades que s'aprofiten de la fragilitat i indefensió dels refugiats per treure'n algun benefici.

El director, Neil Blomkamp, va estrenar l'any passat la falla *Elysium* que, amb menys bones crítiques, incidia de nou en la temàtica: en un món del futur, la terra devastada i superpoblada intenta sobreviure dignament, mentre la classe social dels rics, una minoria, viu aïllada per voluntat pròpia i sota el paraguès d'una estricta llei antiimmigració.

La teva pàgina

Volem obrir a partir del proper número de la revista Papers un espai perquè vosaltres hi podeu expressar pensaments, fer anàlisis, etc... com si fos un blog obert. Li direm “La teva pàgina”

Naturalment, és difícil concebre’l com un espai per obrir temes de discussió o de debat, degut a la periodicitat quadrimestral de la nostra revista, però tot és possible.

L’extensió de l’escrit fora preferible que no excedís dels 3.000 caràcters amb espais. Però...ja ho veurem segons anem avançant. També podeu enviar foto en format jpg per acompanyar l’escrit, si ho creieu convenient. O, per què no, una o més fotos acompanyant el missatge que hi voldreu transmetre.

Evidentment, ja us podeu imaginar, que tots els escrits hauran de ser respectuosos amb persones i institucions i respondre als principis que regeixen la nostra entitat. Aquest equip de redacció es reserva el dret de no publicar aquells escrits que considerem ofensius.

Podeu adreçar-los als correus: info@dretsdels pobles.org o bé a gimeconge@gmail.com, tot indicant en l’assumpte “Papers-La teva pàgina”

Activitats de la Lliga

Entrega de premis concurs Contraportades

El 27 de juny a la tarda es varen entregar al IES Ferran Casablanques els premis del concurs de Contraportades d'enguany. En aquesta edició dedicada als CIE (centres d'internament d'estrangers), tres estudiants de 2n de Batxillerat Artístic del centre varen rebre els diplomes que els acreditaven com a guanyadors d'aquest any. La tècnica del collage va ser, aquest cop, l'escollida per plasmar les creacions d'aquests joves artistes.

6 Diari de Sabadell

Celebració del Dia de la Pau

La Lliga dels Drets dels Pobles i la Coordinadora *Un altre món és possible* van celebrar diumenge el Dia Internacional de la Pau amb acte simbòlic a la plaça del Dr. Robert per mostrar la voluntat d'aconseguir la pau al món. Es van realitzar peces de roba d'abric amb aportacions voluntàries (foto superior) i després es va llegir el manifest acompanyat d'una lectura de poesia per part de Roc Casagran. La celebració d'aquest any ha coincidit amb el centenari de la Primera Guerra Mundial. A la convocatòria es va fer un especial record a Bertha von Suttner, la precursora del moviment pacifista.

Celebració del Dia Internacional de la Pau

El diumenge, 21 de setembre, la Lliga dels Drets dels Pobles i la Coordinadora un Altre Món és Possible vam celebrar el Dia Internacional de la Pau a la Plaça Dr. Robert.

L'acte d'enguany ha coincidit amb el centenari de la I Guerra Mundial i amb el de la mort de Bertha von Suttner, precursora del moviment pacifista. Per això l'acte va estar presidit pel lema de l'activista "Cada guerra és el germen de la següent".

Durant l'acte es va llegir un manifest i una poesia a càrrec de Roc Casagran i es va convidar al públic a portar peces de roba per confeccionar roba d'abric que posteriorment es van donar a Càritas.

contra les dones basada en l'obra de Marga Ximenez, "La vuitena arma", que va incloure fragments de poesies de Maria Mercè Marçal.

El dia 17 presentaren l'exposició Marga Ximenez i Rita Huybens

L'exposició va ser organitzada per la Lliga dels Drets dels Pobles i la Coordinadora un Altre Món és Possible

ACTUALITAT

COOPERACIÓ | LIGGA DELS DRETS DELS POBLES

Repàs a la feina feta

El coordinador de projectes de la Lliga a l'Amazonas, J. Luis Vélez, visita Castelló

V. A. R.

Castelló de Castelló, 19 de setembre. Un altre món és possible i la Lliga dels Drets dels Pobles, a través de la coordinadora de projectes de la Lliga a l'Amazonas, J. Luis Vélez, visita Castelló.

El coordinador de projectes de la Lliga a l'Amazonas, J. Luis Vélez, visita Castelló.

El dia 17 de setembre, el coordinador de projectes de la Lliga a l'Amazonas, J. Luis Vélez, va visitar Castelló de Castelló. Vélez va explicar el treball que s'està fent a l'Amazonas i les dificultats que hi ha per aconseguir la pau al món. També va parlar de la importància de la cooperació i de la feina feta per aconseguir la pau al món.

El dia 17 de setembre, el coordinador de projectes de la Lliga a l'Amazonas, J. Luis Vélez, va visitar Castelló de Castelló. Vélez va explicar el treball que s'està fent a l'Amazonas i les dificultats que hi ha per aconseguir la pau al món. També va parlar de la importància de la cooperació i de la feina feta per aconseguir la pau al món.

Exposició a la biblioteca del Vapor Badia

També coincidint amb els mateixos centenaris, del 15 de setembre fins el 4 d'octubre es va fer una exposició de denúncia de la violència

Visita Jorge Vélez, peça clau del Projecte de Yurimaguas de la Lliga dels Drets dels Pobles

Del 15 al 23 de setembre vam poder gaudir de l'estada a Sabadell d'en Jorge Vélez, gran coneixedor

de l'Amazònia peruana i director del nostre Projecte a Yurimaguas des de fa més de quinze anys.

Durant la seva estada, en Jorge va poder explicar l'estat actual del projecte així com parlar de la defensa global del territori amazònic. Els diaris locals de Sabadell i de Castellar del Vallès així com Ràdio Sabadell i Ràdio Castellar, respectivament, van ser altaveus per difondre el projecte i escoltar les sàvies paraules d'una persona que coneix l'Amazònia, la seva gent i que treballa amb ells colze a colze.

El concepte, "*la Amazonia no es un territorio vacío*", part inicial del seu discurs, en Jorge el desenvolupa amb la idea que l'Amazònia es mereix un tractament global i que cal entendre-la com un extens territori poblat per persones, instal·lades en comunitats, que cuiden de la seva preservació. Apel·lant a la responsabilitat, tant en la continuïtat del projecte com en la defensa dels pobles amazònics, en Jorge ens va mostrar i recordar com les nostres accions -compra de mobiliari, medicaments, productes "ecològics" i d'altres- poden sacsejar l'Amazònia i les nostres consciències.

En el decurs de la seva visita, en Jorge Vélez es va reunir amb representants dels dos municipis que donen suport al projecte, Castellar del Vallès i Sabadell. A Castellar amb l'alcalde, Ignasi Giménez, i membres del Consell de Cooperació, i a Sabadell amb la Ikram i l'Olga Giménez, de la regiduria de Drets Civils. Va exposar la necessitat de treballar en un projecte més global i va mostrar els avanços

del projecte, visualitzats en un vídeo que podeu veure a: <https://www.youtube.com/watch?v=EWaA2iloZG0>

Passat, present i futur: 20 anys després del genocidi rwandès

Anàlisi de les dues dècades que han transcorregut des del genocidi rwandès i les repercussions en les relacions entre Rwanda i la República Democràtica del Congo, destapar el rol que juguen els recursos naturals congolesos i reflexionar sobre el futur dels Grans Llacs

14 i 15 d'Octubre en l'Auditori del CERC (Centre d'Estudis i Recursos Culturals) de Barcelona, Pati Manning El seminari va comptar amb els ponents, **Carles Soler**, cooperant al Nor Kivu entre 1994 i 1996 i membre de la Xarxa d'Entitats per la RD del Congo; **Mbuyi Kabunda**, professor i membre de l'Institut Internacional de Drets Humans d'Estrasburg i del Grup d'Estudis Africans de la Universitat Autònoma de Madrid; **Filip Reyntjens**, expert dels Grans Llacs, testimoni al Tribunal Penal Internacional de Rwanda, professor de Drets i Ciències Polítiques a la Universitat d'Anvers, Bèlgica; **Mabel González**, periodista i investigadora de pau i se-

guretat; **Andrés Zaragoza**, analista en Drets Humans, autor de l'informe "*Initiatives en matière de minerais de conflit en RDC: perceptions de communautés minières locales*".

Van moderar, **Josep Maria Royo**, de l'Escola de Cultura de Pau i **Tica Font**, directora de l'Institut Català Internacional per la Pau.

Organització a càrrec de la campanya "**Congo, perill de riqueses**" de la Lliga dels Drets dels Pobles www.perillderiqueses.org

Terçer curs de Filosofia per la Pau a Santa Coloma de Gramenet

Del 20 d'octubre al 24 de novembre la Lliga dels Drets dels Pobles amb la col·laboració de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet organitzem la tercera edició del curs Filosofia per la Pau a Santa Coloma de Gramenet.

Tots els dilluns des del 20 d'octubre s'analitzaran, per aquest ordre:

- *La figura de Nelson Mandela*
- *Els conflictes oblidats d'Àfrica: Grans Llacs-Zaire-Rwanda*
- *El centenari de la I Guerra Mundial: el pacifisme en la cruïlla*
- *El pacifisme d'Albert Einstein, la consciència de la ciència*
- *75è aniversari de la Guerra Civil Espanyola*
- *Simone Weil, la reflexió sobre la guerra i la crítica de la democràcia*

Veure programa i més informació a: www.dretsdels pobles.org

2on. premi del concurs de contraportades
entre els alumnes de 2on. de Batxillerat de
l'Institut Ferran Casablanca de Sabadell

cap esser huma és il·legal

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdels pobles.org